

IV

**Ks. prof. dr hab. Jan Machniak - Międzynarodowa Akademia Bożego Miłosierdzia,
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie**

PRAWDA O BOGU I CZŁOWIEKU W ŚWIETLE ENCYKLIKI *DIVES IN MISERICORDIA* ŚW. JANA PAWŁA II

Prawda o Bogu i człowieku w świetle Bożego miłosierdzia pojawiła się w nauczaniu Jana Pawła II już na początku pontyfikatu w encyklice *Dives in misericordia* („Bóg bogaty w miłosierdzie” - 1980). Dokument papieski stanowi, obok encykliki *Redemptor hominis* („Odkupiciel człowieka” - 1978) i *Dominum et vivificantem* („Pan i Ożywiciel” – 1983) część wielkiej trylogii dogmatycznej, w której Papież mówi do współczesnego człowieka o Bogu objawiającym się człowiekowi jako Trójca Święta: Ojciec, Syn i Duch Święty. Miłosierdzie

jest kluczem do zrozumienia tajemnicy Boga i człowieka. Charakteryzuje ono Boga objawiającego się człowiekowi w historii zbawienia. Jest głównym tematem nauczania Chrystusa i zostaje w pełni ukazane w tajemnicy zbawienia, w Jego śmierci i Zmartwychwstaniu. Miłosierdzie jest jednocześnie szczególną szansą dla człowieka, ponieważ przez nie może on doświadczyć bliskości Boga, który jest miłosierny.

W czasie beatyfikacji Siostry Faustyny Kowalskiej w Niedzielę Wielkanocną 18 kwietnia 1993 roku w Rzymie, Jan Paweł II podkreślił, że tajemnica Bożego miłosierdzia, którą Bóg przypomniał całemu światu przez pokorną zakonnicę z Polski jest „proroczym wołaniem do świata”. Dla całej ludzkości zmęczonej strasznymi wojnami, orędzie miłosierdzia stało się znakiem nadziei, wskazującym na obecność Boga obdarowującego miłością i możliwość odrodzenia duchowego człowieka.

Kanonizacja Siostry Faustyny Kowalskiej 30 kwietnia 2000 roku w Rzymie miała szczególną wymowę, ponieważ przez ten akt Jan Paweł II przekazał orędzie miłosierdzia całemu światu, jako pomost który łączy drugie tysiąclecie chrześcijaństwa z nowym wiekiem. Przypomniał jednocześnie, że miłosierdzie Boże jest niezwykłą szansą na odrodzenie dla całej ludzkości: „Ludzkość nie znajdzie spokoju, dopóki nie zwróci się do Bożego miłosierdzia” (Dz 699). Orędzie miłosierdzia pozwala na nowo odczytać Ewangelię o miłosierdziu Bożym, w świetle którego człowiek nie tylko doświadcza miłosierdzia przyjmując je od Boga, ale jest również zdolny dzielić się miłosierdziem z innymi (DiM 14).

Jan Paweł II ogłosił drugą Niedzielę Wielkanocy „Niedzielą Miłosierdzia”, podkreślając, że miłosierdzie jest szansą poznania „prawdziwego oblicza Boga i prawdziwego oblicza człowieka” (*Homilia kanonizacyjna*, 5). Orędzie miłosierdzia jest jednocześnie przypomnieniem światu o godności i wartości każdego człowieka, za którego Chrystus oddał swoje życie.

Podczas kanonizacji św. Faustyny Kowalskiej Jan Paweł II podkreślił wyraźnie, że orędzie miłosierdzia głoszone nieustannie przez Kościół, a przypomniane dzięki objawieniom św. Siostry Faustyny staje się dziś częścią doświadczenia człowieka zagubionego pośród różnych ideologii i prądów myślowych przełomu XX i XXI wieku. W tajemnicy Bożego Miłosierdzia chrześcijanin odnajduje prawdziwe oblicze Boga, bliskiego człowiekowi i prawdziwe oblicze człowieka potrzebującego miłosierdzia i gotowego czynić miłosierdzie¹. Ojciec Święty powracał do tej myśli wielokrotnie, kiedy

polemizował z „teologią śmierci Boga”, czy też gdy wykazywał błędy współczesnych totalitaryzmów, które usiłują usunąć Boga z historii ludzkiej.

Dokonując konsekracji Bazyliki Bożego Miłosierdzia w Krakowie Jan Paweł II jeszcze raz podkreślił, że współczesny świat potrzebuje Bożego Miłosierdzia oraz postawił Kościołowi zadanie przybliżanie światu tajemnicy Miłosierdzia Bożego: „Dlatego dziś w tym Sanktuarium chcę dokonać uroczystego Aktu zawierzenia świata Bożemu Miłosierdziu. Czynię to z gorącym pragnieniem, aby orędzie o miłosiernej miłości Boga, które tu zostało ogłoszone przez pośrednictwo św. Faustyny, dotarło do wszystkich mieszkańców ziemi i napełniło ich serca nadzieją. Niech to przesłanie rozchodzi się z tego miejsca na całą naszą umiłowaną Ojczyznę i na cały świat. Niech się spełnia zobowiązująca obietnica Pana Jezusa, że stąd ma wyjść „iskra, która przygotowuje świat na ostateczne Jego przyjście” (por. Dz 1732). Trzeba tę iskrę Bożej łaski rozniecać. Trzeba przekazywać światu ogień miłosierdzia. W miłosierdziu Boga świat znajdzie pokój, a człowiek szczęście! To zadanie powierzam wam, drodzy bracia i siostry, Kościołowi w Krakowie i w Polsce oraz wszystkim czcicielom Bożego Miłosierdzia, którzy tu przybywać będą z Polski i z całego świata”².

Prawda o Bogu i człowieku w kontekście tajemnicy miłosierdzia Bożego pojawiła się ponownie w Liście Apostolskim *Novo millennio ineunte*, opublikowanym na progu Trzeciego Tysiąclecia chrześcijaństwa (6.I.2001), jako „wyobraźnia miłosierdzia”. Papież pisał o wyobraźni miłosierdzia w kontekście jednoczącej się Europy. Zagadnienie to stało się przedmiotem refleksji Synodu Biskupów w październiku 1999 roku, który przygotowywał Wielki Jubileusz Roku 2000. Owocem obrad synodalnych stała się Adhortacja Apostolska *Ecclesia in Europa* (28.VI.2003). Temat ten wydaje się sugerować kilka wątków myślowych, obejmujących całe nauczanie Ojca Świętego, którego zwornikiem jest prawda o Bogu miłosierdzia.

Podjęcie zagadnienia Boga i człowieka w tajemnicy Miłosierdzia Bożego w nauczaniu Jana Pawła II domaga się przedstawienia problemu tajemnicy Boga, objawiającego się w Starym i Nowym Testamencie, który w swojej istocie jest miłosierny. Święty Papież daje bardzo oryginalną interpretację Boga, który objawia się jako Ojciec miłosierdzia w całej historii Zbawienia. Tajemnica miłosierdzia pozwala człowiekowi zrozumieć siebie samego i zrealizować swojego powołanie. Jednocześnie uświadamia mu, iż potrzebuje nieustannie miłosierdzia i jest zdolny do czynienia miłosierdzia wobec bliźnich.

□ Jan Paweł II, *Dar Boży dla naszych czasów. Homilia w czasie Mszy świętej kanonizacyjnej*, w: *Orędzie Miłosierdzia*, 35/2000, s. 4.

□ Tamże, s. 77.

Takie założenia papieża Jana Pawła II kierują naszą uwagę na tajemnicę Boga objawiającego swoje miłosierdzie w Starym Testamencie oraz na Chrystusa będącego pełnią objawienia miłosierdzia Ojca w Nowym Przymierzu, jak również na sposoby realizacji miłosierdzia przez uczniów Chrystusa.

1. Miłosierdzie Boga w Objawieniu

W encyklice *Dives in misericordia* papież Jan Paweł II przypomina za Konstytucją duszpasterską Soboru Watykańskiego II, *Gaudium et spes*, że Jezus Chrystus jest pełnią „objawienia tajemnicy Ojca i Jego miłości” (GS 22). Bóg objawienia jest tajemnicą miłości (1 J 4,16.18), która łączy w jedno Ojca, Syna i Ducha Świętego. Jest Miłością, którą dzieli się z każdym stworzeniem, ponieważ Jego naturą jest obdarowywanie. Objawia się człowiekowi w historii Zbawienia jako Stwórca i Pan wszelkiego stworzenia, który jest dobrym Ojcem i Dawcą życia (por. Rdz 1-2; por. Kol 1,15-20). W Nim człowiek znajduje swoje dopełnienie.

Podstawowym doświadczeniem miłosierdzia w historii Izraela, do którego nawiązuje Jan Paweł II (DiM 4), jest wydarzenie, które miało miejsce podczas *Exodusu* narodu wybranego z niewoli egipskiej. Bóg widząc cierpienie swojego ludu ulitował się nad jego niedolą i uwolnił go z rąk prześladowców. W przeżyciu wyjścia zakorzeniona jest ufność Izraelitów w miłosierdzie Boże, które przekracza wszelki grzech i nędzę człowieka. W tym momencie dziejów Bóg, Stwórca człowieka i Pan świata objawił całą prawdę o sobie samym: „Przeszedł Pan przed jego oczyma i wołał: „Jahwe, Jahwe, Bóg miłosierny i litościwy, cierpliwy, bogaty w łaskę i wierność, zachowujący swą łaskę w tysiączne pokolenia, przebaczący niegodziwość, niewierność, grzech...” (Wj 34, 6-7). W tym wydarzeniu Bóg objawił fundamentalną prawdę, że każdy człowiek, który zawinił przez grzech i odszedł od swego Stwórcy, może znaleźć motyw powrotu i zwrócić się z prośbą o przebaczenie (Lb 14,18; Krn 30,9; Ne 9,17; Ps 86,15; Mdr 15,1; Syr 2,11; Job 2,13). Papież przypomina, że Bóg objawiał swoje miłosierdzie od początku dziejów w słowach i w czynach, odsłaniając różne wymiary swojej miłości do człowieka.

Miłosierdzie Boga objawione w Starym Przymierzu, zauważa Papież w encyklice *Dives in misericordia* jest paradygmatem miłości Boga do człowieka, obejmującym różne „odcienie miłości”. Jest to miłość ojcowska, wynikająca z faktu dania życia, ponieważ Bóg jest Ojcem Izraela (Iz 63,16), a Naród Wybrany Jego umiłowanym synem (Wj 4,22). Jest również Oblubieńcem, a Izrael Jego oblubienicą umiłowaną (Oz 2,3). Jego miłość objawia się jako litość i wspaniałomyślne przebaczenie, kiedy Naród Wybrany nie dochowuje wierność (Oz 11,7-9; Jr 31,20; Iz 54,7). Psalmiści nazywają Go Bogiem miłości, łagodności,

wierności i miłosierdzia (Ps 103; 145). Doświadczenie miłosierdzia Boga rodzi się w wewnętrznym dialogu człowieka ze swoim Stwórcą i Ojcem.

W encyklice *Dives in misericordia* Jan Paweł II, odwołując się do historii Zbawienia, przypomina o nieustannej obecności Boga wśród ludzi. Miłosierdzie Ojca objawione przez Jezusa Chrystusa jest obecne w Starym Przymierzu, w historii narodu wybranego, który przechował wiarę w jedyne Boga. Bóg Jahwe, Stwórca świata i człowieka daje się poznać Mojżeszowi jako miłosierdzie. Bóg sam uroczyście się przedstawia: „A Pan zstąpił w obłoku, i [Mojżesz] zatrzymał się koło Niego, i wypowiedział imię Jahwe. Przeszedł Pan przed jego oczyma i wołał: Jahwe, Jahwe, Bóg miłosierny i litościwy, cierpliwy, bogaty w łaskę i wierność, zachowujący swą łaskę w tysiączne pokolenia, przebaczący niegodziwość, niewierność, grzech...” (Wj 34,6-7). W miłosierdziu, jak podkreśla Jan Paweł II (DiM 4), ukazują się różne odcienie miłości Boga do człowieka: dobroć, życzliwość, łaskę i wierność (hebr. *hesed*), czułość i współczucie jakie charakteryzuje matkę (hebr. *rahamim*), wielkoduszność i życzliwość (hebr. *hanan*) oraz litość, oszczędzanie przeciwnika i przebaczenie (hebr. *hamal*). Miłosierdzie, rozumiane jako objawienie miłości Boga na zewnątrz, łączy się nierozzerwalnie z dziełem stworzenia wiążąc Boga Stwórcę z człowiekiem, będącym Jego stworzeniem (DiM 4). Jak zauważa Ojciec Święty, do natury miłości należy to, że nie może ona nienawidzić i pragnąć zła dla tego, kogo obdarzyła pełnią dóbr.

Tajemnicę miłości miłosiernej przechowywał Naród Wybrany, napominany w swoich dziejach przez proroków i zachęcany do otwarcia swojego serca na Boga miłosierdzia (Iz 54,10; Jer 31,3). Miłosierdzie doświadczane przez Izraelitów było „treścią obcowania z ich Bogiem” (DiM 4) szczególnie w tych momentach, gdy brakowało wierności Przymierzu. Z prośbą o miłosierdzie zwraca się do Boga Salomon w modlitwie z okazji poświęcenia Świątyni (1 Krl 8,22-53). Prorok Micheasz prosi o przebaczenie niewierności odwołując się do Miłosierdzia Bożego (Mi 7,18-20), a prorok Izajasz pociesza wygnańców wskazując na miłosierdzie jako gwarancję Jego bliskości i opieki (Iz 51,4-16). U proroków miłosierdzie oznacza szczególną moc miłości, która „jest większa niż grzech i niewierność ludu wybranego” (DiM 4). Miłosierdzie obejmuje nie tylko społeczność Narodu Wybranego, ale również poszczególne osoby, które z powodu zła fizycznego lub moralnego doświadczają poczucia winy. Do Boga miłosierdzia zwraca się Dawid po grzechu z Batszebą (2 Sm 11-12). Bóg widząc jego prawdziwy żal i cierpienie z powodu popełnionego zła okazuje miłość i współczucie przebacząc jego grzech. Z tego doświadczenia miłości i współczucia zarówno w wymiarze narodu, jak też poszczególnych osób rodzi się ufność wobec Boga, która pozwala człowiekowi zwracać się do Boga i odkrywać Jego obecność.

Każdy człowiek, zauważa Jan Paweł II w *Dives in misericordia*, jest zdolny odkryć Boga w przyrodzie i w kosmosie poprzez Jego „niewidzialne przymioty” (Rz 1,20). Pośrednie poznanie nie daje jednak pełnego widzenia Boga. Objawienie miłości w Jezusie Chrystusie prowadzi do Boga „w niezgłębionej tajemnicy Jego istoty” (DM 2; 1Tm 6,16). Pan Jezus ukazuje Boga miłosierdzia w przypowieściach o zaginionej owcy i drachmie (Łk 15,1-10), a szczególnie w przypowieści o synu marnotrawnym (Łk 15,11-32). Przypowieść ta ukazuje najpierw wielkość miłości Ojca, gotowego przebaczyć i na nowo obdarować. Jan Paweł II jeszcze bardziej wydobywa z niej godność syna marnotrawnego, które jaśnieje na nowo dzięki miłosierdziu Ojca. Bóg jawi się jako wierny swojemu ojcostwu: „Miłość taka zdolna jest do pochylenia się nad każdym synem marnotrawnym, nad każdą ludzką nędzą, nade wszystko zaś nad nędzą moralną, nad grzechem” (DiM 6). Wielkość miłości Boga wobec grzesznego człowieka odsłania wielkość godności syna, który zawsze jest dzieckiem Boga i ma prawo do jego miłości. W miłosierdziu dostrzega Jan Paweł II „stosunek nierówności” między Bogiem, który obdarowuje i człowiekiem przyjmującym Jego dobroć. Miłosierdzie sprawia jednak, że syn marnotrawny otrzymując na nowo godność synowską nie doświadcza upokorzenia. Na wielką miłość Boga odpowiada postawą nawrócenia, która jest owocem miłosierdzia (DiM 6).

Pełnym objawieniem miłosierdzia Bożego jest śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. Misterium paschalne ukazuje wielkość miłości Boga do człowieka, który „własnego Syna nie oszczędził” (2 Kor 5,21). Dzięki tajemnicy Krzyża Bóg objawia głębię swej miłości, która jest na początku stworzenia człowieka i dzieła Odkupienia: „Bóg, którego objawił Chrystus, pozostaje nie tylko w stałej łączności ze światem jako Stwórca, ostateczne źródło istnienia. Jest to miłość, która nie tylko stwarza dobro, ale doprowadza do uczestnictwa we własnym życiu Boga: Ojca, Syna i Ducha Świętego” (DiM 7). W śmierci Chrystusa Bóg jest blisko człowieka dając siebie, aby człowiek mógł uczestniczyć w Jego życiu. Miłość miłosierna jest mocniejsza niż grzech i śmierć. Dzięki działaniu Ducha Świętego człowiek otwiera się na działanie miłosierdzia i dostrzega swoją godność, która daje mu możliwość zjednoczenia z Chrystusem.

Miejszem spotkania z miłosierdziem Boga są sakramenty, szczególnie Pokuta i Eucharystia, w których chrześcijanin dotyka miłości miłosierniej Boga. Kościół wierny Jezusowi Chrystusowi, podkreśla Jan Paweł II, jako pierwsze zadanie swojej misji w świecie ma dać świadectwo Miłosierdziu Bożemu (DiM 12).

2. Ukazywanie miłosierdzia Boga

Obowiązek ukazywania Bożego Miłosierdzia jest podstawowym wymiarem misji wobec świata powierzonej Apostołom przez Chrystusa. Misja ta jest przedłużeniem tradycji proroków Starego Testamentu i wiernym wypełnieniem posłannictwa Pana Jezusa polegającego na ukazaniu człowiekowi Boga, Ojca miłosierdzia.

W encyklice *Dives in misericordia* Jan Paweł II wyraźnie wskazuje na potrzebę dawanie świadectwa o miłosierdziu Boga jako podstawowym zadaniu posłannictwa Kościoła wobec współczesnego świata: „Kościół winien dawać świadectwo miłosierdziu Boga objawionemu w Chrystusie, w całym Jego mesjańskim posłannictwie, przede wszystkim wyznając je jako zbawczą prawdę wiary i życia z wiary, z kolei starając się wprowadzać je i wcielać w życie zarówno własnych wyznawców, jak też w miarę możliwości wszystkich ludzi dobrej woli. Wreszcie Kościół – wyznając miłosierdzie i nie odstępując od niego w życiu – ma prawo i obowiązek odwoływać się do miłosierdzia Bożego, wzywając go wobec wszystkich przejawów zła fizycznego i moralnego, wobec wszystkich zagrożeń, które tak bardzo ciążą nad całym horyzontem życia współczesnej współczesnej ludzkości” (DiM 12). Misja głoszenia Bożego Miłosierdzia wyraża się według Ojca Świętego w wyznawaniu prawdy, że Bóg jest miłosierdziem i uwielbieniu Boga miłosierdzia. Drugim zadaniem Kościoła, a więc uczniów uczniów Chrystusa jest czynienie miłosierdzia. Trzecim polem dawania świadectwa o Bogu jest modlitwa o miłosierdzie dla świata. Punktem wyjścia wszelkiej działalności w dziedzinie apostołstwa Miłosierdzia Bożego jest wyznanie wiary w Boga miłosierdzia. Bez tego fundamentu czynienie miłosierdzia staje się zwyczajną filantropią³, która może być uprawiana przez człowieka nawet niewierzącego.

a) uwielbienie Boga miłosierdzia

Podstawową przestrzenią świadczenia o miłosierdziu Boga, podkreśla Jan Paweł II, jest liturgia Kościoła, czytania liturgiczne i modlitwy, w których słycać echo prawdy wyrażonej na kartach Pisma Świętego. Za nią idzie doświadczenie Ludu Bożego, które potwierdza poznanie Boga miłosierdzia w codziennym życiu: „Jeśli niektórzy teologowie twierdzą, że miłosierdzie jest największym wśród przymiotów i doskonałości Boga, to Biblia, Tradycja i całe życie z wiary Ludu Bożego, dostarcza z pewnością swoistego pokrycia dla tego twierdzenia. Nie chodzi tutaj o doskonałość samej niezgłębionej istoty Boga w tajemnicy samego Bóstwa, ale o doskonałość i przymiot, w którym człowiek z całą wewnętrzną prawdą

³ Por. J. Tischner, *Drogi i bezdroża miłosierdzia*, Kraków 1999, s. 55-78.

swej egzystencji szczególnie blisko i szczególnie często spotyka się z żywym Bogiem” (DiM 13).

Spotkanie w swoim życiu Boga miłosierdzia jest pierwszym doświadczeniem wiary chrześcijanina, które Jan Paweł II porównuje do „widzenia Ojca”, o czym mówił Chrystus do Filipa (J 14,9 nn). Widzenie Boga przez wiarę znajduje szczególną realizację w przeżyciu miłości miłosiernej Ojca, podobnej do przeżycia syna z przypowieści o synu marnotrawnym. Doświadczenie to Kościół umieszcza w samym centrum swojego nauczania (DiM 13), gdyż jest ono kluczem do poznania Boga objawionego w Chrystusie i odkrycia godności drugiego człowieka, stworzonego na obraz Boga: „Kto mnie zobaczył, zobaczył także i Ojca” (J, 14,9). Kontemplowanie miłosiernego oblicza Chrystusa zbliża do Ojca, którego naturą jest miłosierdzie.

Wyznawanie i głoszenie miłosierdzia Bożego dokonuje się wówczas, gdy Kościół głosząc Słowo Boże przybliża ludzi do źródeł miłosierdzia: Eucharystii i Sakramentu Pokuty (DiM 13). Są one darem Chrystusa ukrzyżowanego i zmartwychwstałego, który przez swoją śmierć i zmartwychwstanie w pełni objawił miłosierdzie Ojca. Z całą mocą Piotrowego autorytetu Jan Paweł II przypomina, że Eucharystia jest źródłem niewyczerpanej miłości Boga: „Eucharystia przybliża nas zawsze do tej miłości, która jest potężniejsza niż śmierć: ilekroć bowiem spożywamy ten chleb albo pijemy kielich, nie tylko głosimy śmierć Odkupiciela, ale także wspominamy Jego zmartwychwstanie i oczekujemy Jego przyjścia w chwale” (DiM 13). Pierwszym więc zadaniem ucznia Chrystusowego jest szafarstwo i udział w sakramencie Eucharystii. Już sam obrzęd eucharystyczny, uobecniający mękę, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa jest ukazywaniem nieskończonej miłości Boga, który dał swojego Syna za zbawienie świata (por. J 3,16).

Drogę do spotkania z miłosierdziem Boga w Eucharystii otwiera Sakrament Pokuty, w którym jak mówi Jan Paweł II „każdy człowiek może w sposób szczególny doświadczyć miłosierdzia, czyli tej miłości, która jest potężniejsza niż grzech” (DiM 13). Wobec grzechu najpełniej objawia się nieskończoność miłosierdzia Boga, który zawsze jest gotowy przebaczać człowiekowi żałującemu za swój czyn: „Nieskończona jest gotowość i moc przebaczenia, mająca swe stałe pokrycie w niewysłowionej wartości ofiary Syna. Żaden grzech ludzki nie przewyższa tej mocy ani jej nie ogranicza. Ograniczyć ją może tylko od strony człowieka brak dobrej woli, brak gotowości nawrócenia, czyli pokuty, trwanie w oporze i sprzeciwie wobec łaski i prawdy, a zwłaszcza wobec świadectwa krzyża zmartwychwstania Chrystusowego” (DiM 13). Apostolskie zadanie Kościoła w dziedzinie Sakramentu Pokuty obejmuje głoszenie nawrócenia i ukazywanie Boga przebaczącego i łaskawego.

Chrześcijanie podejmują więc wszelkie wysiłki zbliżając się do Sakramentu Pokuty i przebacząc sobie nawzajem, aby wszyscy ludzie dostrzegli oblicze Boga przebaczącego.

Z miłości miłosiernej Boga zawartej w Eucharystii i w Sakramencie Pokuty rodzi się jedność obejmująca nie tylko chrześcijan, ale również wszystkie narody.

b) czynienie miłosierdzia

Ważnym polem ukazywania Miłosierdzia Bożego są czyny miłosierdzia, przez które człowiek potwierdza, że nie tylko potrzebuje miłosierdzia, ale jest gotowy do czynienia miłosierdzia wobec bliźnich (DiM 14). Spełniając uczynki miłosierdzia wynikające z doświadczenia miłosierdzia Boga chrześcijanin poznaje ukrytą w sobie zdolność do dzielenia się miłością. Jan Paweł II podkreśla w Encyklice *Dives in misericordia*, że człowiek jest zdolny do poznania miłosiernej miłości Boga, o ile sam potrafi okazać miłosierdzie innym.

Miłość miłosierna jest siłą jednoczącą i podnoszącą ludzi we wzajemnych relacjach przemieniając osobę obdarowaną i obdarowującą. Wzorem tej miłości jest Chrystus ukrzyżowany, który oddał siebie bezgranicznie aż do śmierci (Mt 25,34-40): „Nawet w wypadkach, w których wszystko zdawałoby się wskazywać na to, że jedna strona tylko obdarowuje, daje – a druga tylko otrzymuje, bierze – (jak np. w wypadku lekarza, który leczy, nauczyciela, który uczy, rodziców, którzy utrzymują i wychowują swoje dzieci, ofiarodawcy, który świadczy potrzebującym), w istocie rzeczy zawsze również i ta pierwsza strona obdarowywana” (DiM 14). W oparciu o wzór Chrystusa chrześcijanin nieustannie oczyszcza swoje uczynki miłosierdzia, aby były one zawsze inspirowane doświadczeniem miłości darmowej. Tylko wówczas stają się one aktem miłosierdzia, który otwiera na Boga i odsłania prawdziwą godność człowieka zdolnego do dzielenia się miłością.

Droga miłości darmowej, jaką ukazał Chrystus w Krzyżu nie jest więc aktem, czy procesem jednostronnym, lecz domaga się wzajemności wobec Boga i wobec człowieka. Miłość miłosierna wyrównuje również różnice, jakie powstają między osobą dającą i otrzymującą dobro. Dlatego dla Jana Pawła II miłosierdzie jest dopełnieniem sprawiedliwości: „Autentyczne chrześcijańskie miłosierdzie jest zarazem jakby doskonalszym wcieleniem „zrównania” pomiędzy ludźmi, a więc także i doskonalszym wcieleniem sprawiedliwości, o ile ta w swoich granicach dąży również do takiego zrównania” (DiM 14). Miłosierdzie jest istotnym elementem kształtującym stosunki międzyludzkie w duchu poszanowania godności człowieka i odkrywania jego zdolności czynienia dobra.

Apostolstwo miłosierdzia w wymiarze czynów miłosierdzia musi zawsze odwoływać się do tego podstawowego doświadczenia miłości w Chrystusie, by miłosierdzie nie stało się

filantropią, lub nie zostało zastąpione sprawiedliwością społeczną: „Dlatego też Kościół za swój naczelną obowiązek na każdym, a zwłaszcza na współczesnym etapie dziejów, musi uznać głoszenie i wprowadzanie w życie tajemnicy miłosierdzia objawionej do końca w Jezusie Chrystusie” (DiM 14).

Konsekwencją wyznania wiary w Boga miłosierdzia jest modlitwa o miłosierdzie.

c) modlitwa o miłosierdzie

Modlitwa o miłosierdzia wyływająca z doświadczenia miłosierdzia Boga w życiu i spełniania uczynków miłosierdzia jest, jak mówi Jan Paweł II, podstawowym obowiązkiem i prawem Kościoła: „Kościół głosi prawdę o miłosierdziu Boga objawioną w ukrzyżowanym i zmartwychwstałym Chrystusie i wyznaje ją na różne sposoby. Kościół stara się również czynić miłosierdzie ludziom przez ludzi, widząc w tym nieodzowny warunek zabiegów o lepszy, „bardziej ludzki” świat dnia dzisiejszego i jutrzejszego. Jednakże w żadnym czasie, w żadnym okresie dziejów – a zwłaszcza w okresie tak przełomowym jak nasz – Kościół nie może zapomnieć o modlitwie, która jest wołaniem o miłosierdzie Boga wobec wielorakiego zła, jakie ciąży nad ludzkością, i jakie jej zagraża. To właśnie jest podstawowym prawem i zarazem powinnością Kościoła w Jezusie Chrystusie” (DiM 15). Wobec sekularyzacji życia, odchodzenia od Boga i życia „jakby Boga nie było” Kościół ma obowiązek modlić się o miłosierdzie jako znak nadziei dla każdego człowieka.

Wobec coraz większego oddalania się człowieka od Boga, do tego stopnia, że nie potrafi on wypowiedzieć słowa „miłosierdzie” i otworzyć się na działanie Boga, Kościół powinien wypowiedzieć to słowo w Jego imieniu. Przekonanie o potrzebie modlitwy o miłosierdzie doprowadziło Ojca Świętego do sformułowania Aktu zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu. Jest on owocem żywej wiary Papieża, głębokiej refleksji nad tajemnicą miłosierdzia i wielkiej miłości do ludzi, którzy zgubili Boga i utracili sens życia.

Modlitwa o miłosierdzie jest skierowana do Boga Ojca miłosierdzia przez pośrednictwo Syna Bożego, który przyniósł światu miłosierdzie przez swoją śmierć i zmartwychwstanie. Jan Paweł II, widząc potrzeby współczesności, prosi o miłosierdzie dla całego świata: „Jak bardzo dzisiejszy świat potrzebuje miłosierdzia! Na wszystkich kontynentach z głębin ludzkiego cierpienia zdaje się wznosić wołanie o miłosierdzie”⁴. Miłosierdzie jest tą wielką szansą na odnowienie serca człowieka dotkniętego przez grzech.

Uwielbienie Boga miłosierdzia dokonuje się w Jezusie Chrystusie, który w całej pełni objawia tajemnicę swojego Ojca. Pan Jezus wielbi Ojca całym swoim życiem: pracą, modlitwami, nauczaniem i posłuszeństwem woli Ojca aż po śmierć na krzyżu i zmartwychwstanie. Uczy w ten sposób, jak rozpoznać obecność Boga we wszystkich wydarzeniach życia, w radościach i smutkach, a nawet w strasznym cierpieniu i w śmierci realizując Boże przykazania znajdujące swoje dopełnienie w przykazaniu miłości.

Uwielbienie Boga znajduje swoją realizację w miłości: „To wyznanie, w którym wyraża się ufność we wszechmocną miłość Boga, jest szczególnie potrzebne w naszych czasach, w których człowiek doznaje zagubienia w obliczu wielorakich przejawów zła. Trzeba, aby wołanie o Boże miłosierdzie płynęło z naszych serc, pełnych cierpienia, niepokoju i zwątpienia, poszukujących niezawodnego źródła nadziei”⁵. W akcie uwielbienia człowiek wpatrujący się w miłosierdzie Boga odkrywa prawdę o sobie i o swoim życiu.

Z doświadczenia bliskości Bożego Miłosierdzia wyrasta wyobraźnia miłosierdzia, która według Jana Pawła II, która wyraża się w otwarciu się na drugiego człowieka, towarzyszeniu mu w jego trudnościach oraz w konkretnej pomocy, która prowadzi do podźwignięcia się z trudnej sytuacji. W trosce o człowieka słabego i wątpliwego Papież zawierzył cały świat Bożemu Miłosierdziu.

3. Zawierzenie świata Bożemu Miłosierdziu

Dokonując konsekracji Bazyliki Bożego Miłosierdzia w Krakowie Jan Paweł II raz podkreślił, że współczesny świat potrzebuje Bożego Miłosierdzia oraz postawił Kościołowi zadanie przybliżania światu tajemnicy Miłosierdzia Bożego: „Dlatego dziś w tym Sanktuarium chcę dokonać uroczystego Aktu zawierzenia świata Bożemu Miłosierdziu. Czynię to z gorącym pragnieniem, aby orędzie o miłosiernej miłości Boga, które tu zostało ogłoszone przez pośrednictwo św. Faustyny, dotarło do wszystkich mieszkańców ziemi i napełniło ich serca nadzieją. Niech to przesłanie rozchodzi się z tego miejsca na całą naszą umiłowaną Ojczyznę i na cały świat. Niech się spełnia zobowiązująca obietnica Pana Jezusa, że stąd ma wyjść „iskra, która przygotowuje świat na ostateczne Jego przyjście” (por. Dz 1732). Trzeba tę iskrę Bożej łaski rozniecać. Trzeba przekazywać światu ogień miłosierdzia. W miłosierdziu Boga świat znajdzie pokój, a człowiek szczęście! To zadanie powierzam wam, drodzy bracia i

□ Jan Paweł II, *Miłosierdzie Boże jedyną nadzieją. Homilia w Krakowskich Łagiewnikach, 17 sierpnia 2002*, w: *Bóg bogaty w miłosierdzie*, Kraków 2002, s. 77.

□ Tamże, s. 77.

siostry, Kościołowi w Krakowie i w Polsce oraz wszystkim czcicielom Bożego Miłosierdzia, którzy tu przybywać będą z Polski i z całego świata”⁶.

Zawierzenie świata Bożemu Miłosierdziu jest aktem wiary, którego fundamentem jest postawa dziecięcego zaufania Bogu, miłosiernemu Ojcu, że nie opuszcza On nigdy człowieka obdarowując go bez przerwy swoją miłością. Jan Paweł II jak Abraham i Patriarchowie, jak Piotr i jego następcy staje na czele Kościoła i całej ludzkości wyrażając w jej imieniu wiarę w Boga, bliskiego człowiekowi przez Jego miłosierdzie. Wyznaje jednocześnie wiarę, że Bóg ostatecznie objawił się człowiekowi w Jezusie Chrystusie, który w pełni ukazał na czym polega miłosierdzie Ojca – w swoich czynach, w nauczaniu, a przede wszystkim w swojej śmierci i Zmartwychwstaniu. Człowiek odkrywa miłosierdzie Boga dzięki działaniu Ducha Świętego.

Powierając świat Bożemu Miłosierdziu Jan Paweł II zwraca się do Boga z prośbą o wybaczenie wszystkich grzechów, które są powodem nieszczęść i słabości człowieka. Prosi, aby miłosierdzie stało się znakiem nadziei dla całej ludzkości, niezależnie od wierzeń i przekonań osobistych.

a) Bóg miłosierdzia

W pierwszej części Aktu zawierzenia świata Bożemu Miłosierdziu Jan Paweł II wyznaje wiarę w imieniu całego Kościoła w Boga miłosierdzia. Inwokacja do Boga, Ojca miłosierdzia jest streszczeniem wiary chrześcijańskiej w Boga bliskiego człowiekowi, który odsłania swoje oblicze w tajemnicy miłosierdzia:

„Boże, Ojczy miłosierny, który objawiłeś swoją miłość w Twoim Synu Jezusie Chrystusie, i wylałeś ją na nas w Duchu Świętym, Pocieszycielu, Tobie zawierzamy dziś losy świata i każdego człowieka”.

Wiara ta wyrasta z doświadczenia objawienia Starego i Nowego Testamentu, o czym przypomniał Ojciec Święty w encyklice *Dives in misericordia* (DiM 1). Poznając Boga miłosierdzia w Jezusie Chrystusie, dzięki mocy Ducha Świętego, człowiek poznaje prawdę o sobie, sens życia i cierpienia.

Miłosierdzie Ojca objawione przez Jezusa Chrystusa jest obecne w Starym Przymierzu, w historii Narodu Wybranego, który przechował wiarę w jedyne Boga. Stwórca człowieka –

6

□ Tamże, s. 77.

Bóg Jahwe daje się poznać Mojżeszowi jako miłosierdzie. Sam uroczyście przedstawił się jako „Bóg miłosierny, litościwy, cierpliwy, bogaty w łaskę i wierność” (Wj 34,6). W miłosierdziu Boga, jak zauważa Jan Paweł II, ukazują się odcienie miłości Boga do człowieka: dobroć, życzliwość, łaska, wierność (hebr. *hesed*), czułość, współczucie (hebr. *rahamim*), litość, oszczędzanie, przebaczenie (hebr. *hana*). Tajemnicę miłości miłosiernej przechowywał Naród Wybrany, napominany w swoich dziejach przez proroków i zachęcany do otwarcia swojego serca na Boga miłosierdzia (Iz 54,10; Jer 31,3).

Człowiek odkrywa Boga w przyrodzie i w kosmosie poprzez Jego „niewidzialne przymioty” (Rz 1,20). Pośrednie poznanie nie daje pełnego widzenia Boga, dopiero objawienie miłości w Jezusie Chrystusie prowadzi do Boga „w niezgłębionej tajemnicy Jego istoty” (DiM 2; 1Tm 6,16). Pan Jezus objawia Boga miłosierdzia w przypowieściach o zaginionej owcy i drachmie, a szczególnie w przypowieści o synu marnotrawnym (Łk 15,11-32). Przypowieść ta ukazuje najpierw wielkość miłości Ojca, gotowego przebaczyć i na nowo obdarować. Jan Paweł II jeszcze bardziej wydobywa z niej godność syna marnotrawnego, które jaśnieje na nowo dzięki miłosierdziu Ojca. Bóg jawi się jako wierny swojemu ojcostwu: „Miłość taka zdolna jest do pochylenia się nad każdym synem marnotrawnym, nad każdą ludzką nędzą, nade wszystko zaś nad nędzą moralną, nad grzechem” (DiM 6). Wielkość miłości Boga wobec grzesznego człowieka odsłania wielkość godności syna, który zawsze jest dzieckiem Boga i ma prawo do jego miłości.

W miłosierdziu dostrzega Jan Paweł II „stosunek nierówności” między Bogiem, który obdarowuje i człowiekiem przyjmującym Jego dobroć. Miłosierdzie sprawia jednak, że syn marnotrawny otrzymując na nowo godność synowską nie doświadcza upokorzenia. Na wielką miłość Boga odpowiada nawróceniem, które jest owocem miłosierdzia (DiM 6).

Pełnym objawieniem miłosierdzia Bożego jest śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. Misterium paschalne ukazuje wielkość miłości Boga do człowieka, który „własnego Syna nie oszczędził” (2 Kor 5,21). Dzięki tajemnicy Krzyża Bóg objawia głębię swej miłości, która jest na początku stworzenia człowieka i dzieła Odkupienia: „Bóg, którego objawił Chrystus, pozostaje nie tylko w stałej łączności ze światem jako Stwórca, ostateczne źródło istnienia. Jest to miłość, która nie tylko stwarza dobro, ale doprowadza do uczestnictwa we własnym życiu Boga: Ojca, Syna i Ducha Świętego” (DiM 7). W śmierci Chrystusa Bóg jest blisko człowieka dając siebie, aby człowiek mógł uczestniczyć w Jego życiu. Miłość miłosierna jest mocniejsza niż grzech i śmierć. Dzięki działaniu Ducha Świętego człowiek otwiera się na działanie miłosierdzia i dostrzega swoją godność, która daje mu możliwość zjednoczenia z Chrystusem.

Miejszem spotkania z miłosierdziem Boga są sakramenty, szczególnie Pokuta i Eucharystia, w których chrześcijanin dotyka miłości miłosiernej Boga.

b) sytuacja człowieka w świecie

Świat, w którym żyjemy jest pod wieloma względami uprzywilejowany. Rozwój techniki pozwolił człowiekowi poznać i wykorzystać prawa rządzące przyrodą. Nowe środki komunikacji pozwalają brać udział w wydarzeniach całego świata. Nauki biologiczne i medyczne pomogły człowiekowi pokonać wiele chorób i znacznie przedłużyć życie (DiM 10).

Mimo niewątpliwych osiągnięć, świat w którym żyjemy pełen jest zła, które podcina nadzieje ludzkości pokładane w rozwoju techniki i medycyny (DiM 10). Jesteśmy świadkami pęknięcia, jakie dokonuje się w sercu człowieka i owocuje jako zakłócenie równowagi wewnętrznej, niezdolności wybierania między dobrem i złem. Tragicznym doświadczeniem dla człowieka był wiek XX, który zaowocował dwoma strasznymi systemami totalitarnymi. Odrzucając Boga przyniosły one ze sobą okrutne zło i śmierć milionów ludzi. Podcięły one wiarę w Boga obecnego w świecie i w możliwości człowieka czynienia dobra.

Jan Paweł II przypomniał w homilii na **krakowskich Błoniach** zagrożenia, jakie stoją przed człowiekiem na początku trzeciego tysiąclecia: zabijanie nienarodzonych, manipulowanie życiem ludzkim, zapłodnienie w probówce, zmiany kodu genetycznego i eutanazja. „Człowiek nierzadko żyje tak, jakby Boga nie było, a nawet stawia samego siebie na Jego miejscu. Uzurpuje sobie prawo Stwórcy do ingerowania w tajemnicę życia ludzkiego. Usiłuje decydować o jego zaistnieniu, wyznaczać jego kształt przez manipulacje genetyczne i w końcu określić granicę śmierci” (*Bądźcie świadkami Bożego Miłosierdzia*, Homilia Jana Pawła II na krakowskich Błoniach, 18 sierpnia 2002 roku, w: *Bóg bogaty w miłosierdzie*, Kraków 2002, s. 102). Do tego dochodzi zagłuszanie głosu sumienia i usuwanie Boga poza nawias życia w rodzinie i w społeczeństwie.

Wzrasta poczucie zagrożenia wolności, lęk przed manipulowaniem i podporządkowaniem sobie wszystkiego: „Tak więc obok świadomości zagrożenia biologicznego rośnie świadomość innego zagrożenia, które bardziej jeszcze niszczy to, co istotowo ludzkie, co najściślej związane z godnością osoby ludzkiej, z jej wewnętrznym prawem do prawdy i do wolności” (DiM 11). Przeraża krzywda społeczna i różnice między bogatymi i biednymi. Wobec licznych wojen, tym bardziej dramatycznym jest pytanie o Boga i Jego sprawiedliwość.

Człowiek XXI wieku jeszcze bardziej doświadcza pustki życia, lęku przed przyszłością, przed cierpieniem i samotnością. W takim kontekście odczytujemy słowa Ojca Świętego: „Pochyl się nad nami grzesznymi, ulecz naszą słabość, przezwycięż wszelkie zło, pozwól wszystkim mieszkańcom ziemi doświadczyć Twojego miłosierdzia, aby w Tobie, trójjedyny Boże, zawsze odnajdywali źródło nadziei”. W modlitwie tej Jan Paweł II staje jak Mojżesz przed Bogiem przedstawiając wszystkie słabości człowieka, które niszczą dziś ludzkość, jak jadowite węże Naród Wybrany na pustyni (Lb 21,4-9). Ojciec Święty jakby zbiera głosy rozpacz i cierpienia rozlegające się na całej ziemi, by przedstawić je Bogu i prosić o miłosierdzie.

c) prośba o miłosierdzie

Konsekwencją wyznania wiary w Boga miłosierdzia jest modlitwa o miłosierdzie. Jest to podstawowy obowiązek i prawo Kościoła: „Kościół głosi prawdę o miłosierdziu Boga objawioną w ukrzyżowanym i zmartwychwstałym Chrystusie i wyznaje ją na różne sposoby. Kościół stara się również czynić miłosierdzie ludziom przez ludzi, widząc w tym nieodzowny warunek zabiegów o lepszy, „bardziej ludzki” świat dnia dzisiejszego i jutrzejszego. Jednakże w żadnym czasie, w żadnym okresie dziejów – a zwłaszcza w okresie tak przełomowym jak nasz – Kościół nie może zapomnieć o modlitwie, która jest wołaniem o miłosierdzie Boga wobec wielorakiego zła, jakie ciąży nad ludzkością, i jakie jej zagraża. To właśnie jest podstawowym prawem i zarazem powinnością Kościoła w Jezusie Chrystusie” (DiM 15). Wobec sekularyzacji życia, odchodzenia od Boga i życia „jakby Boga nie było” Kościół ma obowiązek ukazywać miłosierdzie jako znak nadziei dla każdego człowieka.

Wobec coraz większego oddalania się człowieka od Boga, do tego stopnia, że nie potrafi on wypowiedzieć słowa „miłosierdzie” i otworzyć się na działanie Boga, Kościół powinien wypowiedzieć to słowo w jego imieniu.

Przekonanie o potrzebie modlitwy o miłosierdzie doprowadziło Ojca Świętego do sformułowania Aktu zawierzenia świata Bożemu miłosierdziu. Jest on owocem żywej wiary Papieża, głębokiej refleksji nad tajemnicą miłosierdzia i wielkiej miłości do ludzi, którzy zgubili Boga i utracili sens życia.

Akt zawierzenia kończy się wezwaniem będącym echem modlitwy Koronki do Bożego Miłosierdzia przekazanej św. Siostrze Faustynie przez Pana Jezusa: „Ojcze przedwieczny, dla bolesnej męki i zmartwychwstania Twojego Syna, miej miłosierdzie dla nas i całego świata! Amen”. Modlitwa o miłosierdzie jest skierowana do Boga Ojca miłosierdzia przez pośrednictwo Syna Bożego, który przyniósł światu miłosierdzie przez swoją śmierć i

zmartwychwstanie. Ojciec Święty widząc potrzeby współczesności prosi o miłosierdzie dla całego świata: „Jak bardzo dzisiejszy świat potrzebuje miłosierdzia! Na wszystkich kontynentach z głębin ludzkiego cierpienia zdaje się wznosić wołanie o miłosierdzie”⁷. Miłosierdzie jest tą wielką szansą na odnowienie serca człowieka dotkniętego przez grzech.

Akt zawierzenia dokonany przez Jana Pawła II w krakowskich Łagiewnikach zobowiązuje do podjęcia tej modlitwy jako zadanie duszpasterskie.

4. Praktyczne wymiary miłosierdzia

Świat, w którym żyjemy, zauważył Jan Paweł II w encyklice *Dives in misericordia* jest pod wieloma względami uprzywilejowany. Rozwój techniki pozwolił człowiekowi poznać i wykorzystać prawa rządzące przyrodą. Nowe środki komunikacji pozwalają brać udział w wydarzeniach całego świata. Nauki biologiczne i medyczne pomogły człowiekowi pokonać wiele chorób i znacznie przedłużyć życie (DiM 10). Mimo niewątpliwych osiągnięć, świat w którym żyjemy pełen jest zła, które podcina nadzieje ludzkości pokładane w rozwoju techniki i medycyny (DiM 10). Jesteśmy świadkami pęknięcia, jakie dokonuje się w sercu człowieka i owocuje jako zakłócenie równowagi wewnętrznej, niezdolności wybierania między dobrem i złem. Tragicznym doświadczeniem dla człowieka był wiek XX, który zaowocował dwoma strasznymi systemami totalitarnymi. Odrzucając Boga przyniosły one ze sobą okrutne zło i śmierć milionów ludzi. Podcięły wiarę w Boga obecnego w świecie i w możliwości człowieka czynienia dobra. Do tego dochodzi zagłuszanie głosu sumienia i usuwanie Boga poza nawias życia w rodzinie i w społeczeństwie. Współczesność ukazuje dwojaki stosunek do miłosierdzia jako szczególnej wartości – jest bowiem widoczna wyraźna potrzeba miłosierdzia i czynu miłosiernej miłości, ale zaznacza się też tendencja do marginalizowania owej potrzeby, a tym samym samego miłosierdzia. Nieustanna ekspansja człowieka, chęć panowania nad wszystkim nie pozostawia miejsca dla miłosierdzia”. Człowiek XXI wieku jeszcze bardziej doświadcza pustki życia, lęku przed przyszłością, przed cierpieniem i samotnością.

Apostolskie zadanie głoszenia Bożego Miłosierdzia realizuje chrześcijanin na różne sposoby. Jego fundamentem, podkreślił Jan Paweł II, jest wyznanie i uwielbienie Bożego

Miłosierdzia: „W tym samym duchu wiary przybyłem do Łagiewnik, aby konsekrować tę nową świątynię. Jestem bowiem przekonany, że jest to takie szczególne miejsce, które Bóg obrał sobie, aby tu wylewać łaskę swego miłosierdzia. Modłę się, aby ten kościół był zawsze miejscem głoszenia orędzia o miłosiernej miłości Boga; miejscem nawrócenia i pokuty; miejscem sprawowania Ofiary Eucharystycznej – źródła miłosierdzia; miejscem modlitwy – wytrwałego błagania o miłosierdzie Boże dla nas i całego świata”⁸. Ojciec Święty Jan Paweł II wpatrując się w obraz Jezusa Miłosiernego wskazał również te formy głoszenia miłosierdzia, jakie przekazała św. Siostra Faustyna: Święto Miłosierdzia ustanowione dla całego Kościoła w roku 2000, nowenna do Bożego Miłosierdzia, Koronka do Bożego Miłosierdzia i uczczenie obrazu Jezusa Miłosiernego.

Wielbiąc Boga miłosierdzia człowiek odkrywa Jego niezgłębianą wielkość uświadamiając sobie swój grzech i zło, jakie jest jego skutkiem. Przyjmując odpuszczenie grzechów w Sakramencie Pokuty człowiek jakby dotykał „odwiecznej miłości” objawionej w Krzyżu. Jan Paweł II zwrócił uwagę na fakt, że spotkanie z Miłosierdziem Bożym ma stać się początkiem nawrócenia i odnowy duchowej. Zachęcił szczególnie kapłanów, by byli wiernymi narzędziami Bożego Miłosierdzia w Sakramencie Pokuty.

Zadaniem postawionym przez Ojca Świętego Jana Pawła II szczególnie w homilii na Błoniach krakowskich 18 sierpnia 2002 roku jest czynienie miłosierdzia wobec bliźnich. Z doświadczenia miłości miłosiernego Boga powinno zrodzić się miłosierdzie wobec potrzebujących. Papież odwołał się wielkiej tradycji Świętych Krakowa: św. bp. Stanisława, św. Jadwigi Królowej, św. Jana Kantego, ks. Piotra Skargi, św. Brata Alberta Chmielowskiego, św. Rafała Kalinowskiego, bł. Anieli Salawy, bł. Bernardyny Jabłońskiej – którzy realizowali czynnie miłosierdzie: „Wezwanie do dawania świadectwa miłosierdziu brzmi szczególnie wymownie tu, w umiłowanym Krakowie, nad którym góruje Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach i nowa świątynia, jaką wczoraj było mi dane konsekrować. Tu brzmi to wezwanie znajomo, bo odwołuje się do wielowiekowej tradycji tego miasta, której szczególnym znamieniem była zawsze gotowość do niesienia pomocy potrzebującym”⁹. Ojciec Święty zachęcił do rozwijania „wyobraźni miłosierdzia”, która powinna wyznaczać program pomocy ludziom bezdomnym, opuszczonym dzieciom i samotnym matkom, bezrobotnym oraz uzależnionym przez nałogi.

8

□ Tamże, s. 73.

9

□ Tamże, s. 100.

Zarówno w Łagiewnikach, jak też na Błoniach, Jan Paweł II powierzał orędzie miłosierdzia kapłanom i wszystkim wierzącym, podpowiadając wyraźnie, by pójść drogą św. Siostry Faustyny, powierzając siebie Bożemu Miłosierdziu, wielbiąc Boga miłosierdzia i czyniąc miłosierdzie bliźnim.

Prawda o Bogu i człowieku jest, jak podkreślał wielokrotnie Jan Paweł II, centralnym elementem misji, jaką uczniowie Chrystusa otrzymali od swojego Pana. Obejmuje ona wyznanie wiary w Boga miłosierdzia i uwielbienie Boga, bogatego w miłosierdzie oraz odważne i pełne nadziei spojrzenie w przyszłość. Realizuje się przez głoszenie orędzia Miłosierdzia w Liturgii Słowa i sprawowanie Eucharystii i Sakramentu Pokuty, które są źródłami miłosierdzia, zawierając tajemnicę śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, w której w pełni objawiło się miłosierdzie Boga wobec człowieka. Miłosierdzie Boże doświadczane przez człowieka uznającego swoją słabość otwiera go na bliźniego, ukazując możliwość dzielenia się miłosierdziem. Owocuje jako bezinteresowna pomoc udzielana człowiekowi znajdującemu się w potrzebie

Miłosierdzie Boże nabiera szczególnego wymiaru dzięki doświadczeniu św. Faustyny Kowalskiej (1905-1938), którą Jan Paweł II nazwał „darem Boga dla naszych czasów”. Ta Święta pomaga współczesnemu człowiekowi w odkrywaniu Boga miłosierdzia obecnego w świecie i czynienia miłosierdzia wobec bliźnich.

Ks. Jan Machniak - *duchowny katolicki, kapłan, profesor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, doktor habilitowany teologii, kierownik Katedry Duchowości UPJPII w Krakowie, autor wielu książek z dziedziny teologii duchowości*. Ukończył polonistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim. Święcenia kapłańskie otrzymał 19 maja 1985 roku w Katedrze na Wawelu z rąk kard. Franciszka Macharskiego. Doktorat uzyskał na Papieskim Uniwersytecie Świętego Tomasza z Akwinu w Rzymie. Habilitację obronił na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w 1999 roku. Temat rozprawy brzmiał: *Doświadczenie Boga w tajemnicy Jego Miłosierdzia u bł. siostry Faustyny Kowalskiej*. W latach 1991-1995 był ojcem duchownym Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej. Pracował przy procesie beatyfikacyjnym św. Faustyny. Wydał wiele książek na jej temat. W swoich publikacjach opisuje także życie innych świętych tj. św. Józefa Bilczewskiego, św. Józefa Sebastiana Pelczara, Sługi Bożego Jerzego Ciesielskiego. Porusza także tematykę celibatu, dziewictwa, czystości i spraw istotnych w duchowości Kościoła. W czasie krakowskiego etapu procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożego Jana Pawła II był także członkiem komisji historycznej, badającej jego dokumenty.